

Studeren zonder belemmeringen

BEPALENDE FACTOR: DE DOCENT

Eén op de tien Nederlandse studenten heeft door een beperking last van belemmeringen tijdens zijn opleiding. Ze maken het zichzelf en hun docenten soms flink lastig om hun studie succesvol af te ronden. Net als sommige andere studenten trouwens, want ook zonder functiebeperking kan studeren een hele opgave zijn. Deze folder geeft praktische tips hoe u, als docent, eraan kunt bijdragen dat studenten met een functiebeperking én hun studiegenoten minder gauw vastlopen en meer succes hebben tijdens hun studie.

De cijfers

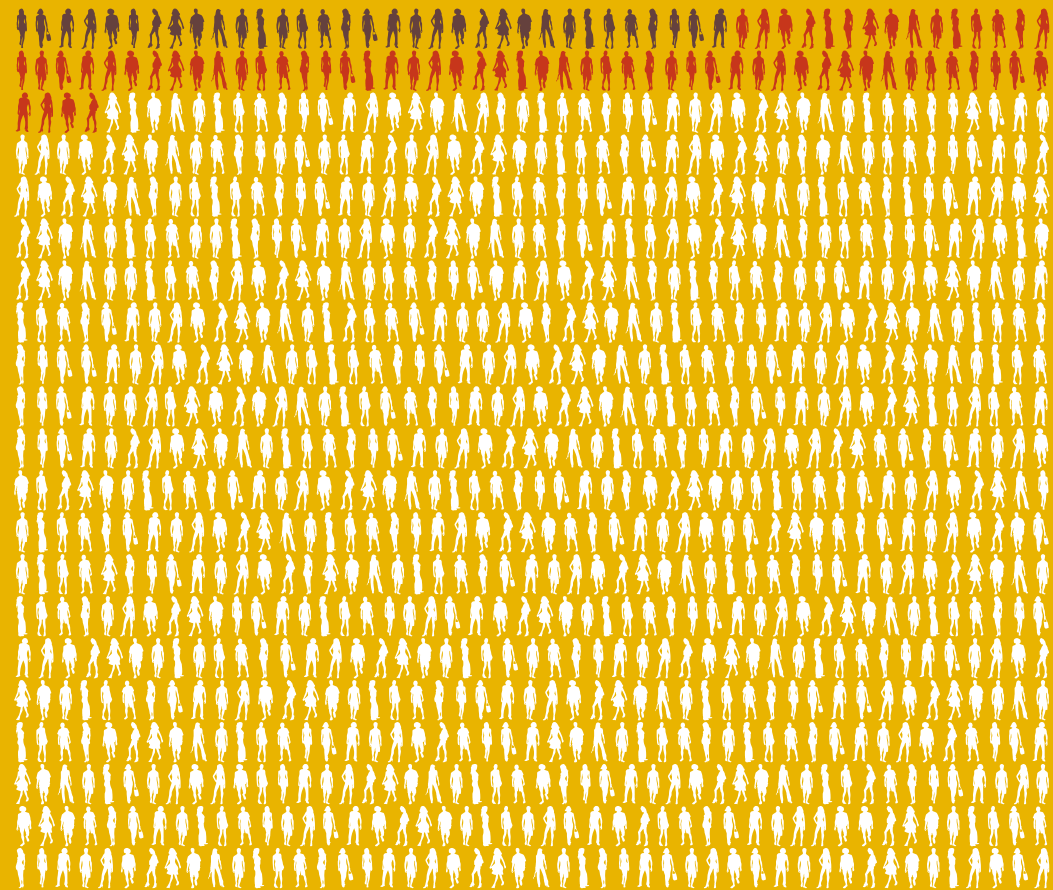
10,8% van de studenten in het HBO en 8,0% van de studenten in het WO geven aan dat zij een functiebeperking hebben die hen belemmert tijdens hun studie (Gebruikerstoets Studeren met een Handicap 2012, C.H.O.I., 2012). De meestgenoemde beperkingen zijn dyslexie (43%), psychische klachten (15%) en chronische ziekten (10%), allemaal functiebeperkingen die onzichtbaar zijn.

Bepaalde belemmeringen die studenten tijdens het studeren onder- vinden zijn afhankelijk van hun specifieke functiebeperking, maar andere komen bij een groot deel van de studenten met een functie- beperking voor. Dit komt omdat studenten met een functiebeperking vaak harder moeten werken tijdens hun studie dan andere studenten en/of een lagere belastbaarheid hebben. Een overzicht van de belang- rijkste (mogelijke) belemmeringen:

- Beperkte concentratie
- Chronische vermoeidheid
- Beperkt uithoudingsvermogen
- Een andere manier van informatie verwerken
- Langdurige pijn
- Psychosociale klachten
- Moeite met groepswerk
- Variërende motivatie
- Moeite met plannen

Studenten geven zelf aan dat belemmeringen het meest voorkomen tijdens het bestuderen van studiemateriaal, het maken en voorberei- den van toetsen, het volgen van colleges en het schrijven van scripties.

Uiteindelijk valt een deel van deze studenten uit: 33% stopt in hun eerste studiejaar ('Maken Zij Meer Mogelijk', ITS/ResearchNed, 2011). Anderen lopen flinke studievertraging op. Met kleine aanpassingen in het lesmateriaal, tentamens en werkvormen kunnen docenten veel van deze vertraging en uitval voorkomen.

=

10% van de Nederlandse studenten in het hoger onderwijs ondervindt belemmeringen door zijn functiebeperking.

=

33% van hen valt uit in het eerste jaar van zijn studie. De meest voorkomende functiebeperkingen zie je niet: dit zijn dyslexie, psychische problemen en chronische ziekten.

Wie meer wil weten over de statistieken: www.handicap-studie.nl/ Ik-werk-in-het-onderwijs/onderzoek.

=

Nederlandse studenten in het hoger onderwijs. (25% van de Neder- landse studenten zonder functiebeperkingen valt uit in zijn eerste studiejaar)

Signaleren

De volgende symptomen kunnen impliceren dat studenten belemmerd worden door een functiebeperking:

- Vaak afwezig
- Problemen met concentreren
- Gevoeligheid voor stress
- Relatief veel tijd nodig
- Werk van heel wisselende kwaliteit

Om studenten te stimuleren hun functiebeperking te melden en gebruik te maken van beschikbare voorzieningen, kunt u het volgende doen:

- Geef bij de start van een onderwijsblok aan dat studenten bij u terecht kunnen: vermeld in uw powerpoints, hand-outs en planning uw e-mailadres, telefoonnummer, kamernummer en plan eventueel elke week een 'spreekuurtje'.
- Leg daarnaast elk blok één keer uit dat er op uw hogeschool of universiteit speciale voorzieningen zijn voor studenten. Hiervoor kan de student terecht bij de studentendecaan, studieadviseur of studieloopbaanbegeleider.

In verband met privacy en gevoeligheid van de informatie kiezen studenten er vaak voor om hun functiebeperking niet te melden. Het is goed om te weten dat dit hun goed recht is maar dat dit wel betekent dat ze geen gebruik kunnen maken van speciale voorzieningen of extra studiefinanciering. Hiervoor moet hij zich altijd melden bij de studentendecaan. Stimuleer de student om dit te doen.

Meer weten

Nieuwsgierig geworden naar studeren met een functiebeperking of op zoek naar meer tips?

Studietips, tips over studentenbegeleiding, papers en onderzoek: www.handicap-studie.nl/ik-werk-in-het-onderwijs en www.handicap-studie.nl/Publicaties

Trainingen: www.handicap-studie.nl/Agenda voor een inleidende training over studeren met een functiebeperking en trainingen over stage, autisme, informatieverwerking, AD(H)D, studiekeuze en meer

handicap + studie biedt hogescholen en universiteiten een e-learning-module voor hun docenten over autisme (duur: 1 uur), een demo vindt u op: www.expertisemodule.nl. Misschien staat hij al in uw digitale leeromgeving?

Expertisecentrum handicap + studie

handicap + studie ondersteunt en adviseert het Nederlands hoger onderwijs om onderwijs toegankelijker en studeerbaarder te maken voor studenten met een functiebeperking en hun studiesucces te vergroten. Dit doet zij door middel van publicaties, de website www.handicap-studie.nl, trainingen, (beleids)advies en expertisemiddagen. Deze activiteiten worden ontwikkeld in nauw overleg met het hoger onderwijs.

In haar werkzaamheden gaat **handicap + studie** altijd uit van de onderwijsvisie Universal Design for Learning (UDL). In deze visie wordt vanaf het begin van de ontwikkeling van onderwijs rekening gehouden met de verschillen in leerstijlen, talenten en mogelijke belemmeringen van studenten. Dit verhoogt het studiesucces van studenten (ook zonder functiebeperking) en zorgt ervoor dat minder uitzonderingen en aanpassingen nodig zijn voor studenten met speciale behoeften, zoals studenten met een functiebeperking. Meer informatie over UDL vindt u op de website van onze Vlaamse partner SIHO (Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs): www.siho.be.

Door bij het ontwikkelen van onderwijs rekening te houden met de fysieke, sociale en psychische beperkingen waar studenten tegenaan kunnen lopen en daarom te kiezen voor gevarieerde en flexibele onderwijs- en toetsingsvormen, sluit u heel weinig studenten meer buiten. Dit kost, vooral in het begin, veel tijd en creativiteit. Uiteindelijk hoeft u echter veel minder energie te steken in studenten die anders buiten de boot vallen. Het levert u dus zeker wat op!

Voor vragen, commentaar, en advies kunt u altijd terecht bij algemeen@handicap-studie.nl of 030 275 33 00.

Expertisecentrum handicap + studie, 2012

Als docent bent u een heel belangrijke factor in het slagen of falen van studenten (met en zonder functiebeperking). Deze praktische tips kunt u gebruiken om uw onderwijs toegankelijker te maken. U kunt afvinken welke tips u al toepast.

**Bij het aanbieden van digitaal materiaal is het belangrijk om dit 'toegankelijk' aan te bieden, bijvoorbeeld voor studenten met een visuele of auditieve beperking of dyslexie. Meer informatie daarover vindt u in het gratis Handboek Toegankelijk Schrijven voor het Web van The Internet Academy: <http://www.theinternetacademy.nl/gratis-lesmateriaal/handboek-schrijven-voor-het-web>*

Bestuderen van studiemateriaal

- Gebruik digitaal studiemateriaal (zodat studenten de opmaak kunnen aanpassen, voor laten lezen of anderszins bewerken)*
- Gebruik beeld, video, audio, animatie, grafieken, tabellen, stroomschema's, mindmaps, enzovoort naast schriftelijke uitleg*
- Verdeel studiemateriaal in kleine blokken, deze bieden overzicht en ondersteunen de student bij zijn planning
- Stimuleer actief gebruik van het studiemateriaal, door middel van (facultatieve) deeltaoetsjes, quizjes, discussies of het laten maken van samenvattingen. Studenten kunnen dit eventueel zelfstandig of in groepjes doen

Tentamens voorbereiden

- Maak een spreiding in tentamens, inleverdata en andere deadlines, ook in combinatie met andere vakken
- Lever een document met de leerdoelen, de toetsvormen, data en alle andere informatie over de toetsing van de competenties, bij voorkeur puntsgewijs en bondig*
- Stel een proeftentamen beschikbaar en plan een mogelijkheid om dit tentamen te bespreken
- Zorg dat het toetsbureau en de surveillanten op de hoogte zijn van de 'special needs' van studenten met een functiebeperking, zoals:
 - gebruik computer/ ICT-hulpmiddelen tijdens de toets;
 - extra tijd;
 - gebruik van woordenboeken;
 - individuele ruimte;
 - inspreken van de antwoorden;
 - toetsvragen op A3 formaat

Tentamens maken

- Gebruik flexibele en gevarieerde toetsvormen, zodat elke student een vorm kan kiezen waarmee hij het beste uit de verf komt. Voorbeelden: debat, mondeling tentamen, groepsopdracht, onderzoek, paper, video, take-home tentamen, presentatie, referaat, praktijkopdracht
- Verdeel leerstof in kleine blokken en toets deze per onderdeel, dit ondersteunt studenten bij hun planning
- Zorg tijdens tentamens voor ruime tijdsplanning om de vragen te beantwoorden én op te schrijven (tenzij tijdsdruk een onderdeel van de aan te leren competenties is)
- Biedt gevarieerde vragen aan. Voorbeelden: meerkeuzevragen, open vragen, inzichtsvragen, kennisvragen, toepassingsvragen, een betoog, reproductievragen

college volgen

- Geef aan het begin van elke collegereeks een overzicht met de inhoud van alle colleges, zodat studenten die iets moeten missen, weten wat ze missen*
- Begin elk college met een overzicht van wat er in het college aan bod komt. Verwijs tijdens het college terug naar dit overzicht*
- Stel Powerpoints en ander digitaal materiaal voordat het college begint beschikbaar, zodat studenten het college kunnen voorbereiden en/of het materiaal kunnen meenemen*
- Maak gebruik van weblectures en online colleges (deze worden nog toegankelijker door het gebruik van ondertiteling)*

Scriptie schrijven

- Zorg voor deelproducten met deadlines: door het werk op te delen in kleinere blokken houden studenten meer overzicht en motivatie
- Zorg voor wekelijkse besprekingen waarbij een klein groepje afstudeerders hun voortgang bespreekt
- Controleer (door docent of medestudenten) de door de student zelf opgestelde deadlines
- Leg afspraken over bijeenkomsten, overleg en voortgang vast aan het begin van de afstudeerperiode

Voor een eerlijke
selectie krijgen jullie
allemaal dezelfde test:
Klim in die boom!

